

ผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจ เป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4

The Impact of Entrepreneurial Training on Technology and Innovation- Based Entrepreneurial Cognition and Intention of the Fourth Year Business Students

Received:	June	9, 2019
Revised:	September	16, 2019
Accepted:	September	23, 2019

ธาดาธิเบศร์ ภูทอง (Thadathibesra Phuthong)*
ทนนชัย วัฒนชัยประเสริฐ (Tananchai Wattanachaiprasert)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 และรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งพัฒนามาจากการทบทวนวรรณกรรม และการตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค แบบสอบถามได้กระจายแก่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรทางด้านบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 220 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์โมเดลการวัด และวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างก่อนการทำการตรวจสอบสมมติฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติแบบเส้นทางกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (Partial Least Square: PLS-SEM) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SmartPLS

ผลการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถตนเอง การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจและการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ นอกจากนี้ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 รองลงมาคือ การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามลำดับ โดยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง และยังมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจและอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ในขณะที่การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจและยังมีอิทธิพลทางตรงและ

* อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร, อีเมล: thadathibes@ms.su.ac.th

Lecturer in Faculty of Management Science, Silpakorn University, E-mail: thadathibes@ms.su.ac.th

** นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Student's Bachelor of Business Administration Program of General Business Management, Faculty of

Management Science, Silpakorn University

ทางอ้อมต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจมีอิทธิพลทางตรงต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และยังมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังพบว่าการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม โมเดลสมการโครงสร้างสามารถอธิบายผลของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ได้ร้อยละ 64.80 ($R^2 = 0.648$, $R^2_{adj} = 0.644$) จากผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเพิ่มระดับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 โดยผ่านการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการที่เกิดจากการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามลำดับ

คำสำคัญ : การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ นักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4

Abstract

This research set to study the impact of entrepreneurial training on technology and innovation-based entrepreneurial cognition and intention of the fourth year business students and a causal model of entrepreneurial training affecting technology and innovation-based entrepreneurial cognition and intention of the fourth year business students. The study used a questionnaire developed by reviewing the literature and testing the reliability using coefficient alpha. The questionnaire was distributed to 220 samples of the fourth year business students. Then analysis the measurement model and structural equation modeling before hypotheses testing by Partial Least Square Structural Equation Modeling (Partial Least Square: PLS-SEM) with SmartPLS software.

The results found that the entrepreneurial training had the factor that positively effects on perceived self-efficacy, perceived feasibility and entrepreneurial orientation. Moreover, the entrepreneurial orientation had the most influential factor that positively effects on technology and innovation-based entrepreneurial Intention of the fourth year business students, followed by perceived feasibility and perceived self-efficacy, respectively. Which the entrepreneurial training directly affected perceived self-efficacy as well as directly and indirectly influenced entrepreneurial orientation and perceived feasibility also indirectly influenced technology and innovation-based entrepreneurial Intention. Whereas the perceived self-efficacy directly affected perceived feasibility as well as directly and indirectly influenced entrepreneurial orientation and technology and innovation-based entrepreneurial Intention. Which the perceived feasibility directly affected entrepreneurial orientation as well as directly and indirectly influenced technology and innovation-

based entrepreneurial Intention. In addition found that the entrepreneurial orientation directly affected technology and innovation-based entrepreneurial Intention. The structural equation model can explain technology and innovation-based entrepreneurial Intention of the fourth year business students at 64.80 percent ($R^2=0.648$, $R^2_{adj}=0.644$). The results of this research are beneficial to educational institution, business incubator and stakeholder to increase technology and innovation-based entrepreneurial Intention of the fourth year business students through the entrepreneurial orientation by perceived feasibility, entrepreneurial training, and perceived self-efficacy, respectively.

Keywords: Entrepreneurial Training, Technology and Innovation-Based Entrepreneur, Entrepreneurial Intention, Fourth Year Business Students

บทนำ

การศึกษาถือเป็นพื้นฐานที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคม ทำให้คนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมเป็นคนมีคุณภาพและคุณธรรม เพราะการศึกษาช่วยสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยะธรรมทางปัญญา และความงมงายทางจิตใจ การศึกษายังสร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มีความอดทนในการต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิต การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกเพศทุกวัย (อำพร เรื่องศรี, 2560) ช่วยสร้างพลเมืองให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพในการเลี้ยงตนเองและครอบครัว สิ่งที่สำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ กรรมการหลักสูตรและผู้สอนต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความต้องการและตามระดับของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545) เพราะผู้เรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันตามบริบทของสภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดูของพ่อแม่และญาติพี่น้อง อีกทั้งยังมีความสามารถในการเรียนและประสบความสำเร็จได้ระดับที่ไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นผลมาจากความแตกต่าง 4 ประการ ได้แก่ ความแตกต่างระหว่างเพศ เชาวนปัญญา สังคมและเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม (Eggen & Kauchak, 1997) และในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินธุรกิจในยุคโลกาภิวัตน์ แต่เทคโนโลยีนั้นมิใช่เป็นของใครผู้ใดผู้หนึ่งโดยเฉพาะ ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายส่งผลให้เกิดการลอกเลียนแบบและนำมาปรับใช้เป็นอย่างของตนเอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากรรมเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าจึงไม่อาจถือว่าเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันเสมอไป ดังนั้น ทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุดในการดำเนินธุรกิจจริง ๆ นั้น ได้แก่ ทรัพยากรมนุษย์ ทั้งนี้เพราะว่ามนุษย์สามารถที่จะเรียนรู้และถูกพัฒนาให้มีความสามารถ ความเชี่ยวชาญ องค์ความรู้ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี การที่ธุรกิจมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขันอย่างแท้จริง ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็น “ทุนมนุษย์” ที่มีค่าของธุรกิจ ในสภาพการแข่งขันอย่างเข้มข้นในปัจจุบัน การมีทุนมนุษย์ที่ดีจึงเป็นเพียงสิ่งเดียวที่จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงชัยชนะของธุรกิจ ซึ่งทุนมนุษย์เกิดขึ้นได้เสมอหากมีการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพ (จิตรลดา ตรีสาร, 2559)

ในขณะเดียวกัน นโยบายของรัฐบาล พ.ศ. 2559 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อให้ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ที่เรียกว่า “โมเดลประเทศไทย 4.0” ขึ้นเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวไปสู่ยุคใหม่และให้ความสำคัญในการสร้างผู้ประกอบการ การขับเคลื่อนความมั่งคั่งของประเทศไทย เพื่อพัฒนาประเทศให้ปรับเปลี่ยนจากประเทศรายได้ปานกลางเป็นประเทศรายได้สูง ปรับเปลี่ยนจากเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพ เป็นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ด้วยกลไกการขับเคลื่อนชุดใหม่ (New Growth Engine) 3 กลไกสำคัญ ประกอบด้วย กลไกขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ (Productive Growth Engine) กลไกขับเคลื่อนที่คนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Growth Engine) และกลไกการขับเคลื่อนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (Green Growth Engine) (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2559) จากนโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศตามวิสัยทัศน์ไทยแลนด์ 4.0 การสร้างผู้ประกอบการใหม่หรือสตาร์ทอัพจึงมีความสำคัญมาก เนื่องจากผู้ประกอบการมีบทบาทในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน สร้างการจ้างงานและพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ นำไปสู่เศรษฐกิจฐานการมูลค่าสูง จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคน (Manpower) ให้มีทัศนคติและทักษะ (Mindset and Skills) ที่พร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบการที่สร้างสรรค์และเป็นสากล พร้อมทั้งคำนึงถึงมาตรฐานด้านธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมเพื่อการเข้าถึงตลาดในอนาคต (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2559) โดยจากการศึกษาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบเพื่อพัฒนา ประจำปี 2557 (Global Entrepreneurship 2014: GEM) ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการสร้างเจ้าของธุรกิจและการบริหารกิจการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ (BUSEM) และสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2558) พบว่า กิจกรรมความเป็นผู้ประกอบการในระยะเริ่มต้น (Total Early Stage Entrepreneurship Activity: TEA) ของผู้ประกอบการในประเทศไทย ปี 2557 คิดเป็นร้อยละ 19.20 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 17.70 และอัตราการกิจกรรมความเป็นผู้ประกอบการที่มีอายุมากกว่า 3.5 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.60 มีแนวโน้มเพิ่มจากปี 2556 เล็กน้อย ร้อยละ 28.00 โดยการเพิ่มของอัตราร้อยละดังกล่าวมาจากการที่ประชาชนให้ความสนใจ และมีความตื่นตัวในการเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2558)

การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurship Training) เป็นหนึ่งในทักษะสำคัญแห่งศตวรรษที่ 21 ที่ได้รับความสนใจและมีการดำเนินการเพิ่มมากขึ้น ในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) รวมถึงการรู้วิธีการที่เหมาะสมสำหรับการสร้างตัวเลือกเชิงเศรษฐศาสตร์หรือเศรษฐกิจ การเข้าใจบทบาทในเชิงเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อสังคม และการใช้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการในการยกระดับและเพิ่มประสิทธิผลด้านอาชีพ เข้าไปในการจัดการเรียนการสอนในทุกๆระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของประเทศต่าง ๆ (สมาคมการค้าเพื่อส่งเสริมผู้ประกอบการเทคโนโลยีรายใหม่, 2559) ดังนั้น การสร้างความเป็นผู้ประกอบการ จึงเป็นหนึ่งในแนวทางพัฒนาคนไทย 4.0 ที่สอดคล้องกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศตามยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 เพื่อสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในศตวรรษที่ 21 และหลุดพ้นจากกับดักประเทศ

ที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเน้นการพัฒนาที่สมดุลบนฐานความคิดของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการปฏิรูปประเทศด้านโครงสร้างเศรษฐกิจ การวิจัยและพัฒนา และระบบการศึกษาควบคู่กันไป ตามนโยบายรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นโยบายในส่วนของการสนับสนุนวิสาหกิจเริ่มต้น (Startup) หรือสตาร์ทอัพ ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยแนวคิดที่แตกต่างและใช้กระบวนการและนวัตกรรมที่ไม่เหมือนใครที่มีจุดเด่น คือ การสามารถทำซ้ำ ขยายตลาดได้อย่างไม่มีขีดจำกัดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเติบโตอย่างก้าวกระโดด ด้วยการส่งผ่านคุณค่าและสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้ผ่านกระบวนการบ่มเพาะและพัฒนาอย่างเป็นระบบ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2559) ทำให้การบ่มเพาะและการพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผ่านกระบวนการที่มีกลไกที่ชัดเจน และระบบนิเวศ (Ecosystem) ที่เอื้อต่อการพัฒนา อาทิ กฎระเบียบและกฎหมายที่เอื้อต่อการเริ่มต้นธุรกิจและสนองตอบความต้องการของนักลงทุน การจัดหาแหล่งทุนสำหรับผู้ประกอบการรายใหม่ และการศึกษาที่บ่มเพาะทักษะของความเป็นผู้ประกอบการให้เกิดขึ้น เป็นต้น (สถาบันพัฒนาผู้ประกอบการการค้ายุคใหม่, 2559)

จากข้อมูลข้างต้น จึงนำไปสู่การศึกษาถึงผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ซึ่งปัจจุบันมีข้อมูลงานวิจัยอยู่อย่างจำกัด ทำให้ขาดการศึกษาเชื่อมโยงการใช้ข้อมูลร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้ที่ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 มีอย่างค่อนข้างจำกัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุดังกล่าวเพื่อให้สถาบันการศึกษา หรือศูนย์บ่มเพาะธุรกิจต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ในการวางแผนส่งเสริมและพัฒนาแนวทางการฝึกอบรมความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้ได้ผู้ประกอบการธุรกิจรุ่นใหม่ที่สามารถใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินธุรกิจที่มีคุณสมบัติ สมรรถนะ และศักยภาพที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์และนโยบายในการดำเนินธุรกิจของประเทศไทยในปัจจุบัน และสามารถเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีความเชี่ยวชาญในเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล ตลอดจนขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศชาติในอนาคตได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4
2. เพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ และความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยการทบทวนวรรณกรรมจะเป็นการทบทวนไปที่ละตัวแปรและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Training) หมายถึง การฝึกพัฒนาทักษะ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ความชำนาญ และทัศนคติของบุคคล เพื่อที่จะเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมได้ในอนาคต โดยในการฝึกอบรมที่ดีผู้ที่ให้การฝึกอบรมต้องมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการเรียนรู้เป็นอย่างดี เพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่จะทำให้ผู้ที่เข้าร่วมการฝึกอบรมนั้นเรียนรู้ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพที่สุด (Goetsch & Davis, 2006) จากการศึกษาของ Boissin & Emin (2006); Roxas et al. (2008); Aliouat & Ben Cheikh (2009) พบว่า การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญพื้นฐานที่คอยเกื้อหนุนส่งเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการคาดการณ์และรับรู้ถึงโอกาสความเป็นไปได้ทางธุรกิจและสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมา โดย Shapero & Sokol (1982) ได้ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ในการเป็นผู้ประกอบการของบุคคลมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการที่ตนเองมีอยู่ นอกจากนี้ McStay (2008) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการส่งผลต่อระดับความสามารถในการรับรู้ถึงโอกาสความเป็นไปได้ทางธุรกิจและยังส่งผลต่อการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการของแต่ละบุคคล โดยถ้าหากบุคคลมีความสามารถในการรับรู้ถึงโอกาสความเป็นไปได้ทางธุรกิจอยู่ในระดับสูงก็จะส่งต่อระดับความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการให้เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย (Wang et al., 2011) สอดคล้องกับ Smith & Woodworth (2012) พบว่า การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการส่งผลต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของบุคคลที่จะกระทำการกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ โดยการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองนั้น เป็นผลมาจากการเรียนรู้ การสะสมองค์ความรู้จากการเรียนและประสบการณ์ (McStay, 2008) รวมทั้งการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอต่อการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการเริ่มต้นสร้างธุรกิจใหม่เป็นของตนเอง (Boissin & Emin, 2006) และ Malebana & Swanepoel (2014) ยังได้ชี้ให้เห็นว่าการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองของบุคคล โดยบุคคลที่ได้รับความรู้จากการฝึกอบรมอย่างเพียงพอมีแนวโน้มที่จะเกิดการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการและสร้างธุรกิจใหม่ในระดับที่สูงกว่าบุคคลทั่วไป นอกจากนี้ Ajzen (1991) ได้ชี้ให้เห็นว่าการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการส่งผลเชิงบวกต่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการ รวมถึงความปรารถนาในการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการในระดับบุคคล (Fayolle, 2005) โดย Byabashaija et al. (2010) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าการจัดโครงการฝึกอบรม

เพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการควรเสริมสร้างจินตนาการของแต่ละบุคคล มีความยืดหยุ่น ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การคิดเชิงระบบ และการสร้างทักษะในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจอยู่ตลอดเวลา

การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) หมายถึง ระดับของความสนใจที่บุคคลมีความรู้สึกต่อการสร้างธุรกิจใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการเจ้าของธุรกิจขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Almqvist & Bjornberg, 2010; Lucas & Cooper, 2012) หรือระดับของความปรารถนาเชิงพฤติกรรมที่จะสร้างธุรกิจใหม่ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นของตนเองขึ้นมา (Emin, 2004) จากการศึกษาของ Shapero and Sokol (1982) พบว่า บุคคลที่มีระดับความปรารถนาในการเป็นผู้ประกอบการที่สูงจะรู้สึกกระตือรือร้นเกี่ยวกับการสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมา โดยความปรารถนานั้นมีความเชื่อมโยงกับค่านิยมส่วนบุคคลและแนวทางในการเลือกอาชีพ ที่บุคคลเหล่านี้มักจะแสวงหาโอกาสทางธุรกิจ ความท้าทายในการทำงาน ความเป็นอิสระจากการควบคุม และการตระหนักรู้ในความสามารถของตนเอง และนำไปสู่ความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการและสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นเพื่อเป็นนายจ้างของตนเอง (Almqvist & Bjornberg, 2010) และ Segal et al. (2005) ยังได้ชี้ให้เห็นว่าการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการเพื่อเป็นนายจ้างของตนเองนั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการ

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Self-Efficacy) หมายถึง ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถตนเองที่จะเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีนวัตกรรม (Wigfield & Eccles (2000) โดย Brice & Spencer (2007) ได้ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการคือ ระดับที่บุคคลเชื่อว่าตนเองได้รับความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นอย่างเพียงพอต่อการเริ่มต้นและสร้างธุรกิจใหม่ และ Fitzsimmons & Douglas (2005) ยังได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นจุดแข็งด้านความเชื่อของแต่ละบุคคลต่อความสามารถของตนเองในการทำงานที่มีความเฉพาะเจาะจงหรืองานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกิจ นอกจากนี้ การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองยังเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลเกิดแรงจูงใจในการทำงานจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย (Gist & Mitchell, 1992; Simon & Tardif, 2006) และเกิดความตั้งใจในการทำพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองมีความปรารถนาที่จะทำ (Ajzen, 2001) จากการศึกษาของ Shapero & Sokol (1982); Lee et al. (2011) พบว่า การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองส่งผลต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการและเกิดแรงจูงใจที่จะสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นเป็นมาเป็นของตนเอง เพื่อที่จะให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางแผนเอาไว้ (Broeck et al., 2010) และทดสอบความสามารถของตนเองที่เชื่อว่าจะสามารถจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ทางธุรกิจที่เกิดขึ้นได้โดยง่าย (Eccles & Wigfield, 2002) นอกจากนี้ Shapero (1982); Ajzen (1991); McStay (2008) ยังพบว่า การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการนั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการรับรู้ถึงโอกาสความเป็นไปได้ทางธุรกิจ และ Segal et al. (2005) ยังได้ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจ โดยบุคคลที่มีระดับการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในระดับสูง ก็จะส่งผลต่อการรับรู้ถึงโอกาสความเป็นไปได้ในการสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมาในระดับที่สูงขึ้นตามไปด้วย (Krueger et al., 2000) และยังทำให้เกิดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะลงมือสร้างธุรกิจของตนเองอย่างเต็มที่และสุดความสามารถ (Hmieleski & Baron, 2008) เพื่อที่จะเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

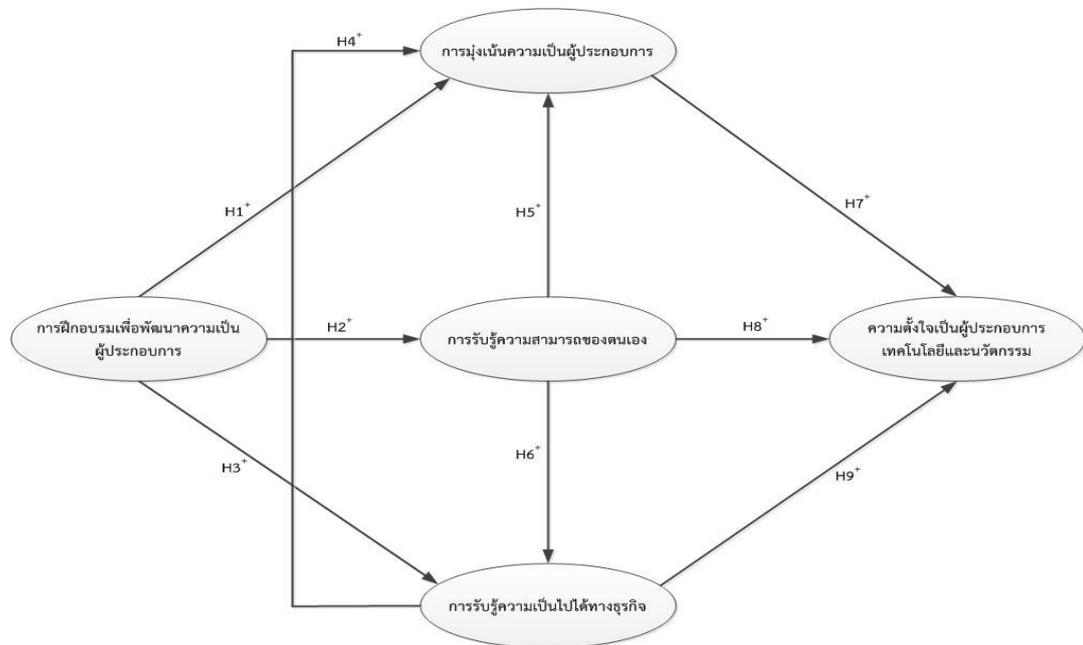
ใน(Wigfield & Eccles, 2000) และยังพบว่า บุคคลที่มีการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการในระดับสูง ส่งผลต่อความตั้งใจในการมีความคิดริเริ่มสร้างธุรกิจเป็นของตนเองที่สูงขึ้นตามไปด้วย (Moreau, 2006) ทั้งนี้ Roxas et al. (2008) ได้ชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่มีความปรารถนาที่จะสร้างธุรกิจเป็นของตนเองนั้น ประกอบไปด้วยคุณสมบัติด้านการมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีกรอบความคิดที่ต้องการความท้าทายในระดับสูงกว่าบุคคลทั่วไป

การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (Perceived Feasibility Business) หมายถึง การที่บุคคลคาดการณ์ว่าธุรกิจที่จะเริ่มดำเนินการมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่ธุรกิจจะประสบความสำเร็จในอนาคต (Emin, 2004) ซึ่งเป็นการวัดการรับรู้ถึงความสามารถของแต่ละบุคคลในการสร้างธุรกิจใหม่ (Almqvist & Bjornberg, 2010) และยังเป็นระดับที่ผู้ประกอบการใช้เพื่อพิจารณาถึงแผนในการสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมาของตนเองนั้นมีความยากง่ายมากน้อยเพียงใดที่จะประสบความสำเร็จ (Vazquez et al., 2009) จากการศึกษาของ Krueger (1993); Moreau (2006) พบว่า การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจหนึ่งในปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีความสำคัญที่สุดที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ นอกจากนี้ Shapero & Sokol (1982); McStay (2008); Fitzsimmons & Douglas (2011); Solesvik et al. (2012) ยังได้ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงส่งผลกระทบต่อระดับการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการเพื่อสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมาที่เพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย

ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology and Innovation-Based Entrepreneurial Intention) หมายถึง สภาวะของจิตใจและความปรารถนาที่จะสร้างธุรกิจใหม่ด้วยการขับเคลื่อนของเทคโนโลยีและนวัตกรรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการสร้างธุรกิจเป็นของตนเอง (Bae et al., 2014; Wu & Wu, 2008) โดยกรอบความคิดนี้จะเป็นตัวชี้แนะและกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสนใจ แสวงหาประสบการณ์ และลงมือปฏิบัติจริงเพื่อสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมา (Bird, 1988) โดย Thompson (2009) ได้ให้ความหมายของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการไว้ว่าเป็นความตระหนักและความมั่นใจของบุคคลว่ามีตนเองมีแนวโน้มที่จะสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมาและมีการวางแผนเอาไว้ว่าจะลงมือปฏิบัติจริงในอนาคต นอกจากนี้ Tunes (2003) ยังได้ให้ความหมายของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการไว้ว่าเป็นรูปแบบของความรู้ความเข้าใจและแรงจูงใจของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นผลมาจากความสามารถในการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ในการทำธุรกิจและการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ และระดับความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานทางธุรกิจอีกด้วย (Wu & Wu, 2008) จากผลการศึกษาของ Bullough et al. (2014) พบว่า ความตั้งใจเป็นปัจจัยสำคัญขั้นพื้นฐานสำหรับการวางแผนเป็นผู้ประกอบการและสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมาในระดับบุคคล นอกจากนี้ ตามแนวคิดแบบจำลองความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Event Model) ของ Shapero (1982) ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของ Ajzen (1991) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Fishbein & Ajzen (1975) และแบบจำลองศักยภาพความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Potential Model) ของ Krueger & Brazeal (1994) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของบุคคลที่จะสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมาเป็นของตนเอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม สามารถนำมาสร้างกรอบงานวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานงานวิจัย

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยข้างต้น สามารถนำมาสร้างสมมติฐานงานวิจัยได้ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สมมติฐานงานวิจัย

สมมติฐาน	รายละเอียด
H1	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ
H2	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง
H3	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ
H4	การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ
H5	การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ
H6	การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ

ตารางที่ 1 สมมติฐานงานวิจัย (ต่อ)

สมมติฐาน	รายละเอียด
H7	การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม
H8	การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม
H9	การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม

วิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งภายหลังจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จึงนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย และได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือ หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง และทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรทางด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4

กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์ผลการวิจัยด้วยแบบจำลองเชิงโครงสร้าง (SEM) ซึ่งจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คำนวณได้จากการกำหนดอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างตามจำนวนพารามิเตอร์ หรือตัวแปรตามสูตรของ Hair et al. (2010) ที่ได้กล่าวว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปรควรมีจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าของดัชนีชี้วัด ในการศึกษาวิจัยมีแบบสอบถาม 22 ข้อ จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจึงควรมีประมาณ 220 ตัวอย่าง แต่จากงานวิจัยของ Boomsma & Hoogland (2001) กล่าวว่า “การวิเคราะห์โดยใช้ SEM การมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากกว่า 200 คน ถือว่าเพียงพอที่จะหลีกเลี่ยงการเกิดปัญหาการไม่บรรจบกัน (Non Convergence) ได้” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเพื่อมีให้จำนวนตัวอย่างเป็นอุปสรรคในการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ (Henseler et al., 2016) จึงใช้ 220 ตัวอย่าง ตามจำนวนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ ประกอบด้วยชุดคำถาม 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 เป็นชุดคำถามเกี่ยวกับผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 จำนวน 22 ข้อคำถาม โดยมาตรวัดที่ใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ คือ มาตรวัด 5 ระดับ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยมีการทดสอบเครื่องมือ โดยทดสอบความเหมาะสม (Pre-Test) ของแบบสอบถามงานวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อประเมินถึงความเข้าใจและความง่ายของคำถามหลังจากปรับปรุงแบบสอบถามแล้วทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ทุกข้อนั้นมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.86 และทำการเก็บข้อมูลเพื่อทดสอบความเหมาะสมเบื้องต้น (Pilot Test) กับกลุ่มตัวอย่างอีก 30 คน โดยทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha) ใช้เกณฑ์ยอมรับที่ค่ามากกว่า 0.7 เพื่อแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ (Hair et al., 2010) ซึ่งมีค่าระดับความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามระหว่าง 0.844 - 0.934 และทั้งหมดเท่ากับ 0.970 รวมทั้งการปรับปรุงคำถามอีกครั้ง เพื่อให้แบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาและปัจจัยทั้งหมดที่ต้องการศึกษาก่อนการเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

งานวิจัยนี้จะทำการเก็บตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรทางการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ในการเก็บข้อมูล โดยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม 2562 ถึง กุมภาพันธ์ 2562

วิธีวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิจัยเป็นเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Comparative Design) ใช้การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วน (A Partial Least Square Structural Equation Modeling) ด้วยโปรแกรม SmartPLS 3.0 (Ringle et al., 2015) ซึ่งมีความยืดหยุ่นทางการยอมรับเชิงโครงสร้างมากกว่า รวมถึงเหมาะกับการวิจัยที่มีการพัฒนากรอบการวิจัยใหม่ ๆ ที่อาจยังไม่มีทฤษฎีหรืองานวิจัยเชิงประจักษ์รองรับ (Lin et al., 2014) และมีความยืดหยุ่นสำหรับการกระจายของข้อมูลที่ไม่ต้องเป็นการแจกแจงแบบปกติ (Blome et al., 2014) รวมถึงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างซึ่งไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก (Peng & Lai, 2012) โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างมี 2 รูปแบบ คือ

1. การวิเคราะห์โมเดลการวัด

1.1 การประเมินความเชื่อมั่นของตัวแปรโดยการคำนวณค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Indicator Loadings) ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.70 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Hair et al., 2014)

1.2 การประเมินความสอดคล้องภายในของตัวแปรสังเกตได้ (Internal Consistency) โดยการคำนวณค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (Composite Reliability: CR) ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.70 (Hair et al., 2014)

1.3 การประเมินความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) โดยการคำนวณค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ซึ่งควรมีค่าอย่างน้อย 0.50 (Hair et al., 2014)

1.4 การประเมินความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discriminant Validity) เพื่อแสดงว่าตัวแปรในแต่ละโมเดลการวัดสามารถชี้วัดองค์ประกอบได้เฉพาะโมเดลการวัดของตัวเอง พิจารณาจากค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบที่สกัดได้ ควรมีค่าสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ (Fornell & Larcker, 1981)

2. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

2.1 การวิเคราะห์คุณภาพรวมของโมเดล โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (Coefficient of Determination: R^2) และค่าสัมประสิทธิ์ความถูกต้องของการทำนายที่ปรับแล้ว (R^2_{adj}) ซึ่งหากมีค่าต่ำกว่า 0.25 แสดงว่าโมเดลมีคุณภาพต่ำ หากมีค่าตกอยู่ประมาณ 0.50 แสดงว่ามีคุณภาพปานกลาง และหากมีค่าตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป แสดงว่ามีคุณภาพสูง (Hair et al., 2014)

2.2 การวัดจากค่าการทำนายความแม่นยำของรูปแบบเส้นทาง (Cross-Validated Redundancy; Q^2) ซึ่งควรมีค่ามากกว่าศูนย์ โดยถ้าค่า Q^2 มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.02 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ ในขณะที่ Q^2 มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.15 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง และหากค่า Q^2 มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.35 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง (Hair et al., 2013)

2.3 การวิเคราะห์ผลกระทบต่อความแม่นยำในการทำนาย (Effect Size หรือ f^2) ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนาย (Predictor) และตัวแปรตอบสนอง (Response) ต้องมีค่า f^2 มากกว่า 0.02 ในขณะที่ค่า f^2 มากกว่าหรือเท่ากับ 0.02 หมายถึง มีผลกระทบต่อความแม่นยำในการทำนายต่ำ ถ้าหากค่า f^2 มากกว่าหรือเท่ากับ 0.15 หมายถึง มีผลกระทบต่อความแม่นยำในการทำนายปานกลาง และหากค่า f^2 มากกว่าหรือเท่ากับ 0.35 หมายถึง มีผลกระทบต่อความแม่นยำในการทำนายสูง (Hair et al., 2013)

2.4 การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) และอิทธิพลรวม (Total Effect) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient: β) ซึ่งควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.10 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ลักษณะประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 60.00 ในภาพรวมมีรายได้ 8,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 43.70 ส่วนใหญ่นิยมใช้บริการเว็บไซต์สื่อสังคม Facebook มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.70 และส่วนใหญ่มีความสนใจในการประกอบธุรกิจออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล คิดเป็นร้อยละ 76.00 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์โมเดลการวัด

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพผ่านเกณฑ์ค่าน้ำหนักทุกตัวแปร โดยพิจารณาได้จากค่าน้ำหนักที่ควรจะมีค่าสูงกว่า 0.70 จากตารางที่ 2 พบค่าน้ำหนักระหว่าง 0.800 - 0.892 และความสามารถอธิบายของแต่ละตัวแปรพิจารณาจากค่าความเชื่อมั่นของตัวแปรที่ต้องมีค่าสูงกว่า 0.50 หรือหมายถึงตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายปรากฏการณ์ได้มากกว่าร้อยละ 50 พบว่าตัวแปรทุกตัวผ่านเกณฑ์ดังกล่าว โดยสามารถอธิบายได้สูงสุดร้อยละ 93.80 และอธิบายได้ต่ำสุดร้อยละ 86.20 เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ (Composite

Reliability: CR) พบว่า แต่ละองค์ประกอบมีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ 0.70 มีค่าระหว่าง 0.906 - 0.951 ขณะเดียวกัน การประเมินความเที่ยงตรงเชิงเหมือน (Convergent Validity) โดยการพิจารณาค่าความแปรปรวนเฉลี่ยของ องค์ประกอบที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ของแต่ละองค์ประกอบที่ต้องผ่านเกณฑ์ 0.50 พบว่ามีค่าระหว่าง 0.707 - 0.768 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันภายในและ สามารถอธิบายรูปแบบการวัดในองค์ประกอบของตนได้ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าน้ำหนักตัวแปร ค่าความเชื่อมั่นของตัวแปร ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ และความเที่ยงตรงเชิงเหมือน

องค์ประกอบ	ตัวแปร	ค่าน้ำหนัก	t Statistics	ค่าความเชื่อมั่น	ค่าความเชื่อมั่นขององค์ประกอบ	ความเที่ยงตรงเชิงเหมือน
การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD)	ETD1	0.854	36.334*	0.875	0.914	0.727
	ETD2	0.842	32.041*			
	ETD3	0.850	41.454*			
	ETD4	0.866	44.296*			
ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR)	ETR1	0.879	47.438*	0.899	0.930	0.768
	ETR2	0.890	48.299*			
	ETR3	0.852	37.153*			
	ETR4	0.883	54.816*			
การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF)	PEF1	0.857	35.933*	0.862	0.906	0.707
	PEF2	0.869	41.571*			
	PEF3	0.836	26.869*			
	PEF4	0.800	24.670*			
การรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE)	PSE1	0.844	35.914*	0.874	0.914	0.726
	PSE2	0.865	38.655*			
	PSE3	0.846	38.444*			
	PSE4	0.853	38.466*			
การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI)	REI1	0.867	46.995*	0.938	0.951	0.764
	REI2	0.892	50.520*			
	REI3	0.869	46.555*			
	REI4	0.864	43.659*			
	REI5	0.880	52.719*			
	REI6	0.873	48.270*			

หมายเหตุ * $t\text{-value} \geq 2.58$ (significance level = 1%)

ตารางที่ 3 ค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบที่สกัดได้

องค์ประกอบ	Correlation Matrix				
	ETD	ETR	PEF	PSE	REI
การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD)	0.884				
ความตั้งใจการเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีฯ (ETR)	0.774	0.876			
การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF)	0.853	0.765	0.841		
การรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE)	0.792	0.723	0.775	0.852	
การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI)	0.833	0.702	0.830	0.767	0.874

จากตารางที่ 3 ค่ารากที่สองของค่าความแปรปรวนเฉลี่ยขององค์ประกอบที่สกัดได้สูงกว่าค่าความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น องค์ประกอบการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD) มีค่ารากที่สองของ AVE เท่ากับ 0.884 ซึ่งสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ขององค์ประกอบอื่นที่มีค่าระหว่าง 0.774 - 0.853 และองค์ประกอบความตั้งใจการเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR) มีค่ารากที่สองของ AVE เท่ากับ 0.876 ซึ่งสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ขององค์ประกอบอื่นที่มีค่าระหว่าง 0.702-0.765 เป็นต้น ดังนั้น โมเดลดังกล่าวจึงมีความตรงเชิงจำแนกและสามารถนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างได้

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง จะต้องมีการทดสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ขององค์ประกอบทำนายที่จะต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวน (VIF) ควรมีค่าต่ำกว่า 5.00 (Hair et al., 2011) ซึ่งเมื่อพิจารณาตารางที่ 4 พบว่า องค์ประกอบทำนายมีค่าปัจจัยการขยายตัวของความแปรปรวนระหว่าง 2.105 – 3.049 สอดคล้องกับเกณฑ์ที่กำหนด หมายความว่าโมเดลสมการโครงสร้างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุขององค์ประกอบภายนอกดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุขององค์ประกอบภายนอก

องค์ประกอบทำนาย	VIF
การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ETD)	2.168
ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR)	2.564
การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF)	2.105
การรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE)	2.179
การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI)	3.049

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานสำหรับการประเมินตัวแบบเชิงโครงสร้างด้วยวิธี PLS-SEM จะใช้การทดสอบการมีนัยสำคัญทางสถิติของพารามิเตอร์ด้วยกระบวนการ Bootstrapping นั้นจะใช้การทดสอบสมมติฐานที่มีเขตการปฏิเสธสองทาง (two-tailed) โดยสัมประสิทธิ์มีระดับนัยสำคัญ 0.05 คือ $p < 0.05$ และ t-Statistics มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 1.96 แสดงว่าค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลสนับสนุนสมมติฐานงานวิจัยโดยสามารถอธิบายตามกลุ่มความสัมพันธ์ ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.242 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.065 ค่าสถิติ (t-statistics) เท่ากับ 3.720 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.000 แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 1 คือ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 2 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.767 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.040 ค่าสถิติ (t-statistics) เท่ากับ 19.322 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.000 แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 2 คือ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 3 การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.571 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.074 ค่าสถิติ (t-statistics) เท่ากับ 7.716 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.000 แสดงให้เห็นว่าการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 คือ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 4 การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.533 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.074 ค่าสถิติ (t-statistics) เท่ากับ 7.207 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.000 แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 4 คือ การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 5 การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.194 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.065 ค่าสถิติที (t-statistics) เท่ากับ 2.975 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.003 แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 5 คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 6 การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจ

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.337 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.070 ค่าสถิติที (t-statistics) เท่ากับ 4.793 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.000 แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจ ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 6 คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 7 การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.335 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.122 ค่าสถิติที (t-statistics) เท่ากับ 2.745 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.006 แสดงให้เห็นว่าการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 7 คือ การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 8 การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.235 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.078 ค่าสถิติที (t-statistics) เท่ากับ 3.013 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.003 แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 8 คือ การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐานที่ 9 การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (Path Coefficient) พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.286 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.111 ค่าสถิติที (t-statistics) เท่ากับ 2.571 ซึ่งค่าสถิติที่สูงกว่าค่าวิกฤต (1.96) และ P-value มีค่า 0.010 แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ดังนั้น จึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานที่ 9 คือ การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม อย่างมีนัยสำคัญ

จากผลการทดสอบสมมติฐานข้างต้น สามารถสรุปผลได้ดังรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบ และการทดสอบสมมติฐาน

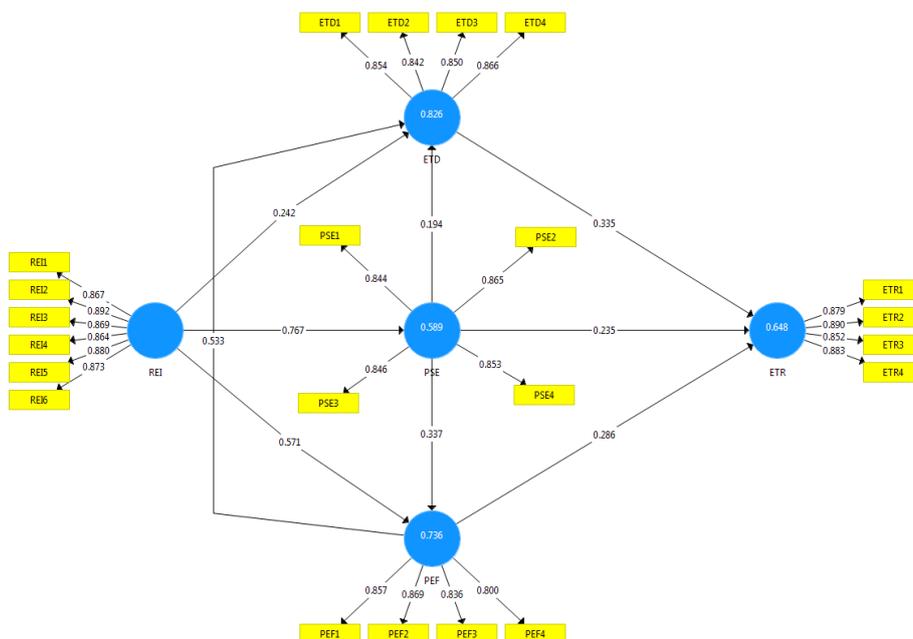
สมมติฐาน	Path	Path Coefficient t	S.D.	T Statistics	p-Value	ผลการทดสอบ
H1	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความ เป็นผู้ประกอบการ --> การ มุ่งมั่นเป็นผู้ประกอบการ	0.242	0.065	3.720*	0.000***	สนับสนุน
H2	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความ เป็นผู้ประกอบการ --> การ รับรู้ความสามารถของตนเอง	0.767	0.040	19.322*	0.000***	สนับสนุน
H3	การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความ เป็นผู้ประกอบการ --> การ รับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ	0.571	0.074	7.716*	0.000***	สนับสนุน
H4	การรับรู้ความเป็นไปได้ทาง ธุรกิจ --> การมุ่งมั่นเป็น ผู้ประกอบการ	0.533	0.074	7.207*	0.000***	สนับสนุน
H5	การรับรู้ความสามารถของ ตนเอง --> การมุ่งมั่นเป็น ผู้ประกอบการ	0.194	0.065	2.975*	0.003**	สนับสนุน
H6	การรับรู้ความสามารถของ ตนเอง --> การรับรู้ความ เป็นไปได้ทางธุรกิจ	0.337	0.070	4.793*	0.000***	สนับสนุน

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์อิทธิพลขององค์ประกอบ และการทดสอบสมมติฐาน (ต่อ)

H7	การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ --> ความตั้งใจเป็น ผู้ประกอบการเทคโนโลยีและ นวัตกรรม	0.335	0.122	2.745*	0.006**	สนับสนุน
H8	การรับรู้ความสามารถของ ตนเอง --> ความตั้งใจเป็น ผู้ประกอบการเทคโนโลยีและ นวัตกรรม	0.235	0.078	3.013*	0.003**	สนับสนุน
H9	การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทาง ธุรกิจ--> ความตั้งใจเป็น ผู้ประกอบการเทคโนโลยีและ นวัตกรรม	0.286	0.111	2.571*	0.010**	สนับสนุน

*|t| >= 1.96, **p-value < 0.05, ***p-value < 0.001

รายละเอียดของผลการวิจัยแสดงดังภาพที่ 2 แสดงทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดย Path Coefficient

ภาพที่ 2 โมเดลสมการโครงสร้างกำลังสองน้อยที่สุดบางส่วนของผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่า การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (R^2) ได้ร้อยละ 82.60 และค่าสัมประสิทธิ์ความถูกต้องของการทำนายที่ปรับแล้ว (R^2_{adj}) ร้อยละ 82.30 อยู่ในระดับสูง และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ อธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (R^2) ได้ร้อยละ 58.90 และค่าสัมประสิทธิ์ความถูกต้องของการทำนายที่ปรับแล้ว (R^2_{adj}) ร้อยละ 58.70 อยู่ในระดับปานกลาง โดยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (R^2) ได้ร้อยละ 73.60 และค่าสัมประสิทธิ์ความถูกต้องของการทำนายที่ปรับแล้ว (R^2_{adj}) ร้อยละ 73.30 อยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ ยังร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (R^2) ได้ร้อยละ 64.80 และค่าสัมประสิทธิ์ความถูกต้องของการทำนายที่ปรับแล้ว (R^2_{adj}) ร้อยละ 64.40 อยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ ยังยืนยันคุณภาพของสมการโครงสร้างด้วยค่าดัชนีความเหมาะสม (Fit Indexes) ด้วยค่าการทำนายความแม่นยำของรูปแบบเส้นทาง (Cross-Validated Redundancy; Q^2) ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ (0.410 – 0.576) โดยในภาพรวมพบว่า คุณภาพของสมการโครงสร้างมีความสัมพันธ์กันระดับสูง ดังแสดงในตารางที่ 7

การวิเคราะห์ผลกระทบต่อความแม่นยำในการทำนาย (Effect Size หรือ f^2) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนาย (Predictor) และตัวแปรตอบสนอง (Response) จำนวน 3 คู่ มีผลกระทบอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์การรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) ($f^2 = 1.432$) ผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF) ($f^2 = 0.508$) และผลกระทบของการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ETD) ($f^2 = 0.431$) โดยความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนาย (Predictor) และตัวแปรตอบสนอง (Response) จำนวน 1 คู่ มีผลกระทบอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผลกระทบของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF) ($f^2 = 0.176$) นอกจากนี้ ยังพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนาย (Predictor) และตัวแปรตอบสนอง (Response) จำนวน 5 คู่ มีผลกระทบอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ETD) ($f^2 = 0.091$) ผลกระทบของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ETD) ($f^2 = 0.075$) ผลกระทบของการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR) ($f^2 = 0.061$) ผลกระทบของการรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR)

($f^2 = 0.054$) และผลกระทบของการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF) ต่อความแม่นยำในการพยากรณ์ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR) ($f^2=0.047$) ตามลำดับ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่า Effect Size

ตัวแปรทำนาย (Predictor)	ETD	ETR	PEF	PSE
การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ (ETD)	-	0.061	-	-
ความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR)	-	-	-	-
การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF)	0.431	0.047	-	-
การรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE)	0.075	0.054	0.176	-
การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI)	0.091	-	0.508	1.432

หมายเหตุ: ค่า $f^2 \geq 0.02$ มีผลกระทบระดับต่ำ; $f^2 \geq 0.15$ มีผลกระทบระดับปานกลาง; $f^2 \geq 0.35$ มีผลกระทบระดับสูง

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล พบว่า การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF) การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) มีอิทธิพลทางตรงต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD) ($\beta=0.533$, $t=7.207$, $p=0.000$), ($\beta=0.242$, $t=3.720$, $p=0.000$) และ ($\beta=0.194$, $t=2.975$, $p=0.003$) ตามลำดับ และยังพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD) ($\beta=0.180$, $t=3.901$, $p=0.000$) ในขณะที่การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR) การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD) และการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF) ($\beta=0.697$, $t=14.622$, $p=0.000$), ($\beta=0.591$, $t=11.03$, $p=0.000$) และ ($\beta=0.259$, $t=4.248$, $p=0.000$) ตามลำดับ โดยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI) มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) ($\beta=0.767$, $t=19.322$, $p=0.000$) และการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (REI) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF) ($\beta=0.571$, $t=7.716$, $p=0.000$) และ ($\beta=0.337$, $t=4.793$, $p=0.000$) ตามลำดับ นอกจากนี้ การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD) การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ (PEF) และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) ยังมีอิทธิพลทางตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR) ($\beta=0.335$, $t=2.745$, $p=0.006$), ($\beta=0.286$, $t=2.571$, $p=0.010$) และ ($\beta=0.235$, $t=3.013$, $p=0.003$) ตามลำดับ และยังพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง (PSE) และการมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการ (ETD) มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (ETR) ($\beta=0.222$, $t=4.842$, $p=0.000$) และ ($\beta=0.179$, $t=2.430$, $p=0.015$) ตามลำดับ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) และอิทธิพลรวม (Total Effect) ของตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)	ค่า ความ ผัน แปร (R ²)	ค่า สัมประสิทธิ์ ความ ถูกต้องของ การทำนาย ที่ปรับแล้ว (R ² adj)	การทำนาย ความ แม่นยำ ของ รูปแบบ เส้นทาง (Q ²)	อิทธิพล (Effect)	ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)			
					REI	ETD	PSE	PEF
การมุ่งเน้น ความเป็น ผู้ประกอบการ (ETD)	0.826	0.823	0.576	ทางตรง	0.242**	-	0.194*	0.533**
				ทางอ้อม	0.591**	-	0.180**	-
				รวม	0.833	-	0.373	0.533
การรับรู้ ความสามารถ ของตนเอง (PSE)	0.589	0.587	0.410	ทางตรง	0.767**	-	-	-
				ทางอ้อม	-	-	-	-
				รวม	0.767	-	-	-
การรับรู้ความ เป็นไปได้ทาง ธุรกิจ (PEF)	0.736	0.733	0.499	ทางตรง	0.571**	-	0.337**	-
				ทางอ้อม	0.259**	-	-	-
				รวม	0.830	-	0.337	-
ความตั้งใจเป็น ผู้ประกอบการ เทคโนโลยีและ นวัตกรรม (ETR)	0.648	0.644	0.476	ทางตรง	-	0.335*	0.235*	0.286*
				ทางอ้อม	0.697**	-	0.222**	0.179*
				รวม	0.697	0.335	0.457	0.465

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05; **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อภิปรายผล

ผลที่ได้รับจากการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง สะท้อนให้เห็นว่าการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการให้กับนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 นั้น ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการตระหนักรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการและสร้างธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ทั้งในด้านจุดแข็ง จุดอ่อน ตลอดจนทักษะทางด้านความคิด สติปัญญา และวิธีการในการจัดการกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตสำหรับการเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Malebana & Swanepoel (2014) พบว่า การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการได้รับความรู้ ประสบการณ์ และทักษะที่จำเป็นจากการจัดฝึกอบรมความเป็นผู้ประกอบการ ยิ่งบุคคลได้รับการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์จากโครงการฝึกอบรมมากเท่าใด ก็จะส่งผลต่อการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการสร้างธุรกิจใหม่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ McStay (2008) ยังได้ชี้ให้เห็นว่าระดับของการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองของบุคคลนั้น เป็นผลมาจากการได้รับการศึกษา การเรียนรู้ผ่านทางประสบการณ์จริงที่ได้รับการโครงการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ประกอบการ

โดยการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ รองลงมาคือ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าการที่นักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 คาดการณ์ว่าธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ตนเองจะเริ่มดำเนินการมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จในอนาคตนั้น (Emin, 2004) จะส่งผลให้เกิดการตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทักษะ ความรู้ และความสามารถที่จำเป็นในเริ่มต้นสร้างธุรกิจใหม่ เพื่อแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากสถานการณ์ต่าง ๆ (Almqvist & Bjornberg, 2010) รวมทั้งช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองว่าจะเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จได้ในอนาคตอย่างแน่นอน (Vazquez et al., 2009) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shapero and Sokol (1982) พบว่า การรับรู้ความเป็นไปได้ในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองทางด้านความรู้ ความสามารถในระดับบุคคล และ McStay (2008) ที่ชี้ให้เห็นว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลเกิดการรับรู้ความเป็นไปได้ของโอกาสทางธุรกิจ และยังส่งผลต่อการรับรู้ถึงความสามารถของตนเอง โดยถ้าหากการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจยิ่งสูงมากเท่าใดระดับการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองของบุคคลก็เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย (Wang et al., 2011) นอกเหนือจากการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจที่เป็นปัจจัยซึ่งส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 แล้ว ยังพบว่าการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมา สะท้อนให้เห็นว่าการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการให้กับนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 นั้น ส่งผลให้นักศึกษาเกิดการตัดสินใจ และมีแนวโน้มในเชิงพฤติกรรมที่จะเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ajzen (1991) ที่ชี้ให้เห็นว่าการจัดโครงการฝึกอบรมความเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการส่งผลเชิงบวกต่อการ

สร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการและการมุ่งเน้นความผู้ประกอบการ (Fayolle, 2005) และ Byabashaija et al. (2010) ยังพบว่าการฝึกอบรมความเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการช่วยส่งเสริมความสามารถทางจินตนาการ ความยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ และความตั้งใจของบุคคลในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจและสร้างธุรกิจใหม่ขึ้นมาเป็นของตนเอง นอกจากนี้ ยังพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ สะท้อนให้เห็นว่าการที่นักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 เกิดการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการทำธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมสูงมากเท่าใด ก็จะส่งผลต่อระดับความมุ่งมั่นในการเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมมากยิ่งขึ้นเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Simon & Tardif (2006); Lee et al. (2011) ที่ชี้ให้เห็นว่าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถ และทักษะของตนเองในการทำธุรกิจให้ประสบความสำเร็จในระดับที่สูง ส่งผลให้เกิดแรงจูงใจในการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการสูงขึ้นตามไปด้วย

และยังพบว่าการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ รองลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าการจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะ เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และสร้างทัศนคติที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการให้กับนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 นั้น ส่งผลให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มที่จะแสวงหาโอกาสทางธุรกิจจากสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อเป็นผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจด้วยการขับเคลื่อนโดยเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Boissin & Emin (2006); Roxas et al. (2008); Aliouat & Ben Cheikh (2009) พบว่า การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ถึงโอกาสความเป็นไปได้ทางธุรกิจ นอกจากนี้ การที่นักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 มีการรับรู้ถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับความรู้และประสบการณ์จากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ ยังเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shapero (1982); Ajzen (1991); McStay (2008) พบว่า การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจ และ Segal et al. (2005) ได้ชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยเชิงเหตุของการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจ โดยถ้าหากบุคคลเกิดการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการสูงมากเท่าใด ก็จะส่งผลต่อการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจมากยิ่งขึ้นเท่านั้น และตั้งเป้าหมายเอาไว้ล่วงหน้าว่าตนเองจะต้องเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จได้ในอนาคตอย่างแน่นอน (Krueger et al., 2000; Wigfield & Eccles, 2000; Hmieleski & Baron, 2008)

นอกจากนี้ ยังพบว่าการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 รองลงมาคือ การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าการที่นักศึกษามีการวางแผนเพื่อการตัดสินใจในการสร้างธุรกิจใหม่เป็นของตนเอง โดยยอมรับถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นตามมา ภายใต้ความมุ่งมั่นตั้งใจอย่างแท้จริงที่จะเป็นผู้ประกอบการที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของระดับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและ

นวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shapero and Sokol (1982) พบว่า ความมุ่งมั่นอย่างแน่วแน่ที่จะสร้างธุรกิจใหม่เป็นของตนเองส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการในระดับบุคคล นอกจากนี้ Segal et al. (2005) ได้ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจภายในตัวบุคคลที่จะเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นเป็นผู้ประกอบการ และยังพบว่า การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาที่ส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยี และนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 สะท้อนให้เห็นว่าการที่นักศึกษามีความสามารถและทักษะในการวางแผน คาดการณ์ และแสวงหาช่องทางโอกาสความเป็นไปได้ในการเป็นผู้ประกอบการธุรกิจที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม จะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองและความตั้งใจเชิงพฤติกรรมที่จะเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shapero and Sokol (1982); Krueger (1993) พบว่า การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ และ Moreau (2006) ยังได้ชี้ให้เห็นว่าการมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสามารถในการรับรู้ถึงความเป็นไปได้ทางธุรกิจ ซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการตามไปด้วย นอกจากนี้ การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองนั้น ยังเป็นปัจจัยอีกปัจจัยผลักดันสำคัญที่ทำให้ให้นักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 เกิดความตั้งใจในเชิงพฤติกรรมที่จะเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Gist & Mitchell, 1992; Ajzen, 2001; Simon & Tardif, 2006) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith & Woodworth (2012) พบว่า ยิ่งบุคคลมีการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองสูงมากเท่าใด ก็จะส่งผลต่อระดับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการสูงมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้ ระดับของการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองเป็นผลมาจากการได้รับการศึกษาและการเรียนผ่านทางประสบการณ์ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพทั้งทางด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ และผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการและการสร้างธุรกิจใหม่ (Boissin & Emin, 2006) ทั้งนี้ Malebana and Swanepoel (2014) ยังได้ชี้ให้เห็นว่า การการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองของกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย และการรับรู้ถึงความสามารถของตนเองในการเป็นผู้ประกอบการยังส่งผลเชิงบวกต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัยแบ่งเป็นด้านทฤษฎีและด้านการนำไปปฏิบัติ

1. ข้อเสนอแนะด้านทฤษฎี

ผลของงานวิจัยทำให้เกิดการสร้างตัวแบบที่ใช้ในการอธิบายถึงผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 โดยสามารถนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของ Ajzen (1991) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Fishbein & Ajzen (1975) แบบจำลองศักยภาพความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Potential Model) ของ Krueger & Brazeal (1994) ทฤษฎีความคาดหวังกับคุณค่า (Expectancy-Value Theory) ของ Vroom (1964) และ ทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Theory of Social Cognition) ของ Bandura (1989) มาเป็นกรอบแนวทาง

การศึกษาผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 และสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต อีกทั้งผลของงานวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อต่อยอดงานวิจัยในอนาคตได้นอกเหนือจากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจที่ส่งผลโดยตรงต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกหรือไม่ จากการวิเคราะห์ค่าทางสถิติของงานวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 มีค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.648 ซึ่งค่านี้สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 64.80 กล่าวอีกนัยหนึ่ง นั่นคือยังมีอีกถึงร้อยละ 35.20 ที่อาจจะมียปัจจัยอื่น ๆ นอกเหนือจากงานวิจัยนี้ที่สามารถนำมาใช้ในการอธิบายการเพิ่มขึ้นของระดับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ได้

2. ข้อเสนอแนะด้านการนำไปปฏิบัติ

ประโยชน์ในภาคปฏิบัติจากงานวิจัยนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้เข้ากับธุรกิจได้ โดยแยกออกเป็นมุมมองต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ผลจากการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง ดังนั้น สถาบันการศึกษา ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการวางแผนจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการให้แก่ นักศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างกันระหว่างบุคคลทั้งในด้านทัศนคติ เพศ อายุ และพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ ผ่านการฝึกอบรมเพื่อจูงใจให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการ พร้อมทั้งกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการตระหนักถึงความสามารถและศักยภาพของตนเอง จนเกิดความเชื่อมั่นว่าจะสามารถเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมด้วยตนเองและจะประสบความสำเร็จได้ในอนาคตอย่างแน่นอน

2.2 ผลจากการวิจัยพบว่า การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ ตามลำดับ ดังนั้น สถาบันการศึกษา ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสร้างทักษะในการวางแผนเพื่อคาดการณ์ถึงความเป็นไปได้ในการเริ่มต้นทำธุรกิจ การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ผลกระทบและความเสี่ยงที่จะได้รับตามมา รวมทั้งความสามารถในการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ให้แก่นักศึกษา และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการเป็นผู้ประกอบการ ผ่านโครงการฝึกอบรมที่มีความหลากหลายที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล พร้อมทั้งกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดการรับรู้ถึงศักยภาพและความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการที่นักศึกษามีอยู่ เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง จนนำไปสู่การมุ่งเน้นเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมในที่สุด

2.3 ผลจากการวิจัยพบว่า การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ และการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ ตามลำดับ ดังนั้นสถาบันการศึกษา ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการจัดโครงการฝึกอบรมให้แก่นักศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงกระตุ้นให้นักศึกษารับรู้ถึงความสามารถที่ตนเองมีอยู่ โดยการให้กำลังใจและการให้คำแนะนำปรึกษาต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในความสามารถด้านคาดการณ์และวางแผนเพื่อศึกษาถึงโอกาสความเป็นไปได้ที่จะเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้งการหาช่องทางให้ตนเองประสบความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอนาคต

2.4 ผลจากการวิจัยพบว่า การมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้ความเป็นไปได้ทางธุรกิจ และการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ตามลำดับ ดังนั้น สถาบันการศึกษา ศูนย์บ่มเพาะธุรกิจ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสร้างและเพิ่มความปรารถนาในเชิงพฤติกรรมที่จะผู้ประกอบการของนักศึกษา ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาทักษะในการวางแผนธุรกิจ เพื่อศึกษาถึงโอกาสและความเป็นไปได้ที่จะเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการธุรกิจเป็นของตนเอง นอกจากนี้ ควรมีการให้การสนับสนุนให้นักศึกษาได้มีโอกาสทดสอบความสามารถของตนเองผ่านโครงการจำลองทางธุรกิจต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้เกิดความตระหนักรู้ถึงขีดความสามารถและศักยภาพที่ตนเองมีอยู่ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความมั่นใจและเชื่อมั่นในความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการของตนเอง อันจะส่งผลให้นักศึกษาเกิดระดับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เพิ่มสูงขึ้นมากตามไปด้วย

ข้อจำกัดของงานวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการต่อการรู้คิดและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 โดยนำทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ของ Ajzen (1991) ทฤษฎีการกระทำด้วยเหตุผล (Theory of Reasoned Action) ของ Fishbein & Ajzen (1975) แบบจำลองศักยภาพความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Potential Model) ของ Krueger & Brazeal (1994) ทฤษฎีความคาดหวังกับคุณค่า (Expectancy-Value Theory) ของ Vroom (1964) และ ทฤษฎีการรู้คิดทางสังคม (Theory of Social Cognition) ของ Bandura (1989) มาเป็นกรอบแนวทางในการศึกษา เพื่อใช้อธิบายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ซึ่งในอนาคตอาจจะมีปัจจัยจากแนวคิดหรือทฤษฎีอื่น ๆ เพื่ออธิบายความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น งานวิจัยนี้เป็นการเก็บข้อมูลจากจากความคิดเห็นของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์ระดับความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 4 ไม่ได้เก็บข้อมูลช่วงชั้นปี สาขาวิชาอื่น ๆ ซึ่งมีความซับซ้อนและใช้เวลาในการวิจัยมากยิ่งขึ้น และงานวิจัยดำเนินการวิจัยในประเทศไทย ดังนั้น การนำผลการวิจัยนี้

ไปใช้ในการอ้างอิง ต้องระมัดระวังถึงข้อจำกัดทางด้านประชากร วัฒนธรรมที่แตกต่างกันซึ่งส่งผลต่อความคิดเห็น หรือความคาดหวังที่แตกต่างกันไปด้วย

งานวิจัยในอนาคต

การต่อยอดการวิจัยสามารถทำได้ในหลายๆ แนวทางดังนี้

1. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยอาจใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน ด้วยการทำวิจัยแบบวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้วิธีเชิงปริมาณเป็นหลัก และใช้วิธีเชิงคุณภาพมาเสริมเพื่อขยายความ และเพิ่มความลุ่มลึกของข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือวิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสม
2. ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลต่อความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาด้านการบริหารธุรกิจ เช่น ปัจจัยความถนัดในการเป็นผู้ประกอบการ ความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้ความเสี่ยง และการสนับสนุนทางการศึกษา เป็นต้น
3. นำกรอบการวิจัยนี้ ไปศึกษาเพิ่มเติมในบริบทของความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการเทคโนโลยีและนวัตกรรมของนักศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ นอกเหนือจากการบริหารธุรกิจ ในประเทศไทยต่อไป

References

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211.
- Aliouat, B., & Ben Cheikh, A. (2009). Les Déterminants Environnementaux de l'Intention de Créer une Start-up en TIC: cas des Ingénieurs Tunisiens", 6ième congrès de l'Académie del'Entrepreneuriat, Sophia Antipolis, France.
- Almqvist, S., & Bjornberg, A. (2010). Selecting Self-Employment: The Influence of Female Entrepreneurs in Gaborone, Bachelor Thesis, Stockholm School of Economics, Stockholm.
- Bae, T., Qian, S., Miao, C., & Fiet, J. (2014). The relationship between entrepreneurship education and entrepreneurial intentions: a meta-analytic review. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(2), 217-254.
- Bird, B. (1988). Implementing entrepreneurial ideas: the case for intention. *Academy of Management Review*, 13(3), 442-453.
- Blome, C., Hollos, D., & Paulraj. A. (2014). Green procurement and green supplier development: Antecedents and effects on supplier performance. *International Journal of Production Research*, 52(1), 32-49.
- Boissin, J.P., & Emin, S. (2006). Les Etudiants et l'Entrepreneuriat: l'Effet des Formations", 15 ème Conférence Internationale de Management Stratégique, Annecy, Genève.
- Boomsma, A., & Hoogland, J. J. (2001). The robustness of LISREL modeling revisited. In R. Cudeck, S. du Toit, & D. Sörbom (Eds.), *Structural equation modeling: Present and future: A Festschrift in honor of Karl Jöreskog* (pp.139–168). Chicago: Scientific Software International.
- Brice, J., & Spencer, B. (2007). Entrepreneurial profiling: a decision policy analysis of the influence of entrepreneurial self-efficacy on entrepreneurial intent. *Academy of Entrepreneurship Journal*, 13(2), 47-64.
- Broeck, A.V., Vansteenkiste, M., Lens, W., & De Witte, H. (2010). Unemployed individuals' work values and job flexibility: an explanation from Expectancy-Value Theory and self-determination theory. *Applied Psychology: An International Review*, 59(2), 296-317.

- Bullough, A., Renko, M., & Myatt, T. (2014). Danger zone entrepreneurs: the importance of resilience and self-efficacy for entrepreneurial intentions. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 38(3), 473-499.
- Byabashaija, W., Katono, I., & Isabalija, R. (2010). The impact of college entrepreneurial education on entrepreneurial attitudes and intention to start a business in Uganda. *Entrepreneurship in Africa Conference*, Syracuse, NY.
- Eccles, J.S., & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values and goals. *Annual Review of Psychology*, 53(1), 109-132.
- Eggen, P. D., & Kauchak, D. P. (1997). *Educational Psychology: Windows on Classrooms*. (6th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Merrill. Chicago.
- Emin, S. (2004). Les Facteurs déterminants de la Création d'Entreprise par les Chercheurs publics: application des Modèles d'Intention. *Revue de l'Entrepreneuriat*, 3(1), 6-19.
- Entrepreneurship*, 25(8), 72-90.
- Fayolle, A. (2005). Evaluation of entrepreneurship education: behaviour performing or intention increasing. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 2(1), 89-98.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research*, Addison-Wesley, Reading, MA.
- Fitzsimmons, J.R., & Douglas, E.J. (2005). The impact of overconfidence on entrepreneurial intentions. *Proceedings AGSE Entrepreneurship Exchange*, Auckland, NZ.
- Fitzsimmons, J.R., & Douglas, E.J. (2011). Interaction between feasibility and desirability in the formation of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 26(4), 431-440.
- Fornell, C., & Larcker, D.F. (1981). Evaluating structural equations with unobservable variables and measurement error. *J. Mark. Res.*, 18(1), 39-50.
- Gist, M.E., & Mitchell, T.R. (1992). Self-efficacy: a theoretical analysis of its determinants and
- Goetsch, D.L., & Davis, S.B. (2006). *Quality management. Introduction to Total Quality Management for Production, Processing, and Services*, New Jersey: Prentice Hall.
- Hair Jr, J. F., Hult, G. T. M., Ringle, C., & Sarstedt, M. (2013). *A primer on partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM)*. Sage Publications.

- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). *A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)*. California, CA: Sage Publications.
- Hair, J. F. (Jr.), Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2011). PLS-SEM: Indeed a Silver Bullet. *Journal of Marketing Theory and Practice*, 19(2), 139-151.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis*. 7th ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hmieleski, K.M., & Baron, R.A. (2008). When does entrepreneurial self-efficacy enhance versus reduce firm performance?. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 2(1), 57-72.
- Krueger, N. (1993). The impact of prior entrepreneurial exposure on perceptions of new venture feasibility and desirability. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(1), 5-21.
- Krueger, N., & Brazeal, D. (1994). Entrepreneurial potential and potential entrepreneurs. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 18(3), 91-104.
- Krueger, N., Reilly, M.D., & Carsrud, A.L. (2000). Competing models of entrepreneurial intentions. *Journal of Business Venturing*, 15(5), 411-432.
- Lee, L., Wong, P.K., Foo, M.D., & Leung, A. (2011). Entrepreneurial intentions: the influence of organizational and individual factors. *Journal of Business Venturing*, 26(1), 124-136.
- Lin, T.C., Ku, Y.C., & Huang, Y.S. (2014). Exploring top managers' innovate IT (IT) championing behavior: Integrating the personal and technical contexts. *Information and Management*, 51(1), 1-12.
- Lucas, W.A., & Cooper, S.Y. (2012). Theories of entrepreneurial intention and the role of necessity. *Proceedings of the 35th Institute of Small Business and Entrepreneurship Conference*, Dublin, Ireland.
- Malebana, M.J., & Swanepoel, E. (2014). The relationship between exposure to entrepreneurship education and entrepreneurial self-efficacy. *Southern African Business Review*, 18(1), 1-26.
- Malleability. *The Academy of Management Review*, 17(2), 183-211.
- McStay, D. (2008). An investigation of undergraduate student self-employment intention and the impact of entrepreneurship education and previous entrepreneurial experience. Doctorate thesis in Philosophy, School of Business, Bond University, Australia.
- Mesinsee. S. (2016). n̄okhit k̄eokap prath̄et Thai 4.0 [Thailand concept 4.0]. Retrieved June 8, 2019 from http://planning2.mju.ac.th/goverment/20111119104835_planning/Doc_25590823143652_358135.pdf

- Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation. (2016). satāt'ap khū'arai [What is a startup?]. Retrieved June 8, 2019 from http://www.most.go.th/main/th/example-pages/444-news/startupthailand2016/4955-startup-thailand_4955
- Moreau, R. (2006). Quelle Stabilité pour l'Intention Entrepreneuriale?. Congrès International Francophone en Entrepreneuriat et PME, Haute école de gestion (HEG) Fribourg, Suisse.
- New Economy Academy (NEA). (2016). kānchat tang sathāban phatthana phūprakōpkān kānkhā yuk mai [Establishment of a modern trade trader development institute]. Retrieved June 8, 2019 from <https://nea.ditp.go.th/th/news-event/news/216-news-18-12-2017>
- Office of Small and Medium Enterprise Promotion. (2015). rāngān sathānakan wisāhakit khanāt klāng læ khanāt yōm pī sōngphanhārōjhāsippæēt [The situation of small and medium enterprises in 2015]. Retrieved June 8, 2019 from <http://www.sme.go.th/th/index.php/data-alert/alert/report-smes-year/report-year/report-year-2558>
- Office of the National Education Commission. (1999). phraratchabanyat kānsuksā hæng chātPhō.Sō.sōngphanhārōjīsipsōng [National Education Act, 1999]. Bangkok: Prigwhan, Co., Ltd.
- Peng, D. X., & Lai, F. (2012). Using partial least squares in operations management research: A practical guideline and summary of past research. *Journal of Operations Management*, 30(2012), 467–480.
- Ringle, C. M., Götz, O., Wetzels, M., & Wilson, B. (2009). On the use of formative measurements specifications in structural equation modeling: A Monte Carlo simulation study to compare covariance-based and partial least squares model estimation methodologies. *METEOR Research Memoranda (RM/09/014)*.
- Ringle, C. M., Wende, S., & Becker, J.M. (2015). *SmartPLS 3*. Bönningstedt: SmartPLS. Retrieved February 16, 2019 from <http://www.smartpls.com>
- Roxas, B.G., Cayoca-Panizales, R., & Mae de Jesus, R. (2008). Entrepreneurial knowledge and its effects on entrepreneurial intentions: development of a conceptual framework. *Asia-Pacific Social Science Review*, 8(2), 61-77.
- Ruangsi, A. (2017). rabop kānsuksā Thai [Thai Education System]. Retrieved June 8, 2019 from <https://www.gotoknow.org>
- Sarstedt, M., Ringle, C. M., Smith, D., Reams, R., & Hair, J. F. (2014). Partial least squares structural equation modeling (PLS-SEM): A useful tool for family business researchers. *Journal of Family Strategy*, 5(1), 105-115.

- Segal, G., Borgia, D., & Schoenfeld, J. (2005). The motivation to become an entrepreneur. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 11(1), 42-57.
- Shapero, A., & Sokol, L. (1982). The social dimensions of entrepreneurship”, *Encyclopedia of*
- Simon, L., & Tardif, N. (2006). Le Sentiment d’Efficacité Personnelle a` la Base du Développement des Compétences. *Revue le Point en Administration Scolaire*, 9(1), 18-21.
- Smith, I., & Woodworth, W.P. (2012), “Developing social entrepreneurs and social innovators: a social identity and self-efficacy approach”, *Academy of Management Learning & Education*, 11(3), 390-407.
- Solesvik, M., Westhead, P., Kolvereid, L., & Matlay, H. (2012). Student intentions to become self-employed: the Ukrainian context. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 19(3), 441-460.
- The Secretariat of the Cabinet. (2014). khamthalæng nayobāi ratthabān phon ‘ēk prayut čan ‘ōchā nāyokratthamontri [The government policy statement, General Prayut Chan-ocha, Prime Minister]. Retrieved June 8, 2019 from <http://thaipublica.org/20014/09/ncpo-watch-1/>
- The Thailand Tech Startup Association. (2016). The Whitepaper for Startup Thailand sōngphansiphok [The Whitepaper for Startup Thailand 2016]. Retrieved June 8, 2019 from <http://www.thailandstartup.org/whitepaper>
- Thompson, E.R. (2009). Individual entrepreneurial intent: construct clarification and development of an internationally reliable metric. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 33(3), 669-694.
- Trisakon, Ch. (2016). “phonkrathop khōng kānčatkān sapphayākōn manut thī mī tō khwāmsamret khōng phūprakōpkān wisāhakit khanāt klāng læ khanāt yōm nai Krung Thēp Mahā Nakhōn læ parimonthon” [The Effects of Human Resource Management toward Entrepreneur’s Success of Small-Medium Enterprises in Bangkok and Metropolitan Area]. *Journal of Business Administration The Association of Private Higher Education Institutions of Thailand* 5, 2 (July – December): 28-44.
- Tunes, A. (2003). L’Intention Entrepreneuriale: Une Recherche Comparative entre des Etudiants Suivants des Formation en Entrepreneuriat (Bac +5) et des Etudiants en DESS CAAE. Thèse en Science de Gestion, Université de Rouen, France.

- Vazquez, J.L., Naghui, A., Gutierrez, P., Lanero, A., & Garcia, M.P. (2009). Entrepreneurial potential in the university: intentions and attitudes towards new venture creation. *Bulletin UASVM Horticulture*, 66(2), 507-512.
- Wang, W., Lu, W., & Millington, J.K. (2011). Determinants of entrepreneurial intention among college students in China and USA. *Journal of Global Entrepreneurship Research*, 1(1), 35-44.
- Wigfield, A., & Eccles, J. (2000). Expectancy-Value Theory of achievement motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 68-81.
- Wu, S., & Wu, L. (2008). The impact of higher education on entrepreneurial intentions of university students in China. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 15(4), 752-774.